Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1916 kl. 9 e. m.

Särskilda utskottets nr 1 utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden dels ock i ämnet väckta motioner.

Närvarande: Herrar Lindman, ordf., Branting, v. ordf., Svensson*), Mannheimer, Antonsson*), Widell, von Koch, Beckman, Lagerkvist, Norman, Persson i Tällberg, Lindqvist i Stockholm, Nilsson i Bonarp, Holmström, Pettersson i Bjälbo och Cederborg.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 25 april 1916 dagtecknad proposition, nr 207, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen

dels godkänna nedan intagna förslag till grunder för förvaltningen av den i 11 § av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omförmälda fond;

dels antaga nedan intagna förslag till lag om ändrad lydelse av 12 § i förenämnda lag;

dels ock godkänna nedan intagna arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1916.

Förslag

till

grunder för förvaltningen av den i 11 § av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omförmälda fond.

I. Den del av fondens medel, som ej erfordras för bestridande av dess utgifter, skall redovisas i

1) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svenska staten;

2) Sveriges allmänna hypoteksbanks eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

3) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;

4) skuldförbindelser, för vilka fonden äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom femtio procent av senast fastställt taxeringsvärde eller inom sextio procent av sådant värde, som efter särskild värdering fastställes av de under II här nedan omförmälda fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden;

5) skuldförbindelser, utfärdade av centralkassa för jordbrukskredit, vilken i enlighet med bestämmelser, som Konungen meddelar, vunnit godkännande från det allmännas sida;

6) sådana andra värdehandlingar, vilka Konungen i särskilda fall efter framställning av fullmäktige prövar erbjuda fullgod säkerhet;

7) fordringar hos bank i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Konungen meddelas;

8) lån till företag, som äro ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan — såsom anordnande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, bostäder för mindre bemedlade m. m. — och som enligt fullmäktiges prövning anses erbjuda nöjaktig säkerhet; samt

9) fastigheter, vilka med Konungens medgivande förvärvas för användning till förebyggande eller hävande av arbetsoförmåga hos befolkningen.

Av förenämnda medel skall minst en sjättedel redovisas på sätt under 1) omförmäles, och må högst en fjärdedel redovisas på sätt under 8) angives samt högst en trettiondel såsom under 9) sägs.

Fullmäktige böra även vid andra placeringar än de under 8) och 9) omförmälda särskilt söka tillgodose sådana allmännyttiga företag, som avse att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan.

Skulle något år avvikelse från ovan angivna gränser för medlens placering hava ägt rum, skall rättelse vidtagas så snart lämpligen kan ske.

Utan hinder av vad ovan stadgats må, till skyddande av fordran, å offentlig auktion eller fondbörs inköpas egendom, som är för fordringen utmätt eller pantsatt. Egendom, vilken sålunda till skyddande av fordran inköpes, skall åter avyttras, så snart lämpligen kan ske.

II. Frågor om placering av fondens medel enligt vad ovan sagts samt om förändring av sådan placering handläggas av särskilda fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden.

Dessa fullmäktige skola vara till antalet sju och utgöras av generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen såsom ordförande, dennes ställföreträdare,

tre av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka två skola äga erfarenhet på det finansiella området samt den tredje insikt och erfarenhet i sociala frågor,

en av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt för tre år i sänder utsedd, på det finansiella området erfaren person, samt

ordinarie chefen för den byrå inom pensionsstyrelsen, som har att handlägga ärenden angående fonden, eller, därest denne byråchef är generaldirektörens ställföreträdare, den byråchef i pensionsstyrelsen, som av Konungen förordnas.

Härjämte förordnas av Konungen två suppleanter samt utses av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt en suppleant. För de fullmäktige, som tillhöra pensionsstyrelsen, utses en suppleant av styrelsen.

Fullmäktige utse årligen inom sig vice ordförande.

För besluts fattande om placering av fondens medel på sätt under I 8) eller 9) omförmäles erfordras, att minst fem fullmäktige äro om beslutet ense.

III. Verkställandet av fullmäktiges beslut, bokföring av fonden samt övriga för fondens förvaltning erforderliga åtgärder ombesörjas av pensionsstyrelsen.

IV. Därest vid sådan utredning, som av pensionsstyrelsen verkställts jämlikt 12 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, framgått att överskott förefinnes, bestämmer Konungen efter framställning av pensionsstyrelsen och efter fullmäktiges hörande, huru stor del av berörda överskott må användas för bestridande av kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan, och skola dessa medel ställas till pensionsstyrelsens förfogande att av styrelsen för angivna ändamål disponeras i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Konungen meddelas.

V. Kostnaden för ersättning åt fullmäktige och deras suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning samt förvaring av fondens värdehandlingar ävensom tryckningskostnader och andra expenser bestridas av fondens medel enligt fastställd stat.

VI. De närmare bestämmelser, som härutöver erfordras för fondens förvaltning, meddelas av Konungen.

Dessa grunder skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1916, dock att av de medel, som inflyta under åren 1917—1926 och som skola placeras, minst en tredjedel skall redovisas på sätt under I 1) omförmäles samt att från ingången av år 1919 intill utgången av år 1926 minst en tredjedel av fondens medel skall vara på nämnda sätt redovisad.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 12 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 12 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall erhålla följande ändrade lydelse:

Inom — — — — — — — — — — — — — — — — avgifter.

I sammanhang — — — — — — — — — — — — — bestridas.

Framgår av denna utredning, att överskott förefinnes, må så stor del av överskottet, som Konungen bestämmer, användas till bestridande av kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

Arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden.

Arvode till fullmäktiges ordförande	kronor	3,000: —
Arvode till de fyra fullmäktige, som ej tillhöra pensionsstyrelsen, à 3,000 kronor	»	12,000: —
Arvode till de två övriga fullmäktige, som tillhöra pensionsstyrelsen, à 1,500 kronor	»	3,000: —
Ersättning till fullmäktiges suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga personer och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser, förslagsvis	»	12,000: —
Summa	kronor	30,000: —

Beträffande motiveringen till nu återgivna förslag tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen bilagda statsrådsprotokoll.

I sammanhang med den kungl. propositionen har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 120, av herrar von Koch och Pers och
nr 121, av greve Lagerbjelke, samt

inom andra kammaren:

nr 281, av herr Schotte,
nr 290, av herr Cederborg,
nr 291, av herr Bogren,
nr 297, av herr Ekman och
nr 301, av herr Lindqvist i Stockholm.

Uti förenämnda motioner yrkas:

i de båda likalydande motionerna I: 120 (av herrar von Koch och Pers) och II: 290 (av herr Cederborg):

att riksdagen vid antagande av Kungl. Maj:ts proposition nr 207 måtte besluta följande ändringar i grunderna till pensionsfondens förvaltning.

1) I: 8 erhåller följande lydelse:

»Lån till företag, som äro ägnade att befordra folkhälsan — såsom anordnande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, bostäder för mindre bemedlade m. m. — och som enligt fullmäktiges prövning anses erbjuda nöjaktig säkerhet med företräde för sådana företag som tjäna pensionsförsäkringens intressen.»

2) De två styckena näst efter I: 9 erhålla följande lydelse:

»Av förenämnda medel skall minst en sjättedel och högst en fjärdedel redovisas på sätt under 1) omförmäles, och må högst en fjärdedel redovisas på sätt under 8) angives samt högst en trettiondel såsom under 9) sägs.

Fullmäktige böra även vid andra placeringar än de under 8) och 9) omförmälda särskilt söka tillgodose sådana allmännyttiga företag, vilka avse att befordra folkhälsan, med företräde för sådana som tjäna pensionsförsäkringens intressen.»

3) II och III erhålla följande lydelse:

»II. Fonden förvaltas av en styrelse, benämnd fondstyrelsen, som består av sju ledamöter.

Av dessa förordnar Konungen fem ledamöter och ingå dessutom generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen jämte dennes ställföreträdare som ledamöter i fondstyrelsen.

Av de genom Konungens förordnande utsedda ledamöterna skola tre vara sakkunniga på det finansiella området, en äga sakkunskap på det sociala området samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen.

Konungen förordnar därjämte en suppleant för envar av dessa fem ledamöter. Ifrågavarande fem ledamöter jämte deras suppleanter förordnas varje gång för en tid av tre år.

Avgår någon av nämnda ledamöter före den tid, som hans förordnande avser, utser Konungen ny ledamot för återstoden av den tid, som förordnandet för den avgångne ledamoten omfattar.

Pensionsstyrelsen äger bland sina ledamöter utse suppleant att vid förfall för generaldirektören eller dennes ställföreträdare inträda som ledamot i fondstyrelsen.

Generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen skall vara ordförande i fondstyrelsen och utser fondstyrelsen inom sig vice ordförande.

Fondstyrelsen åligger att med iakttagande av de bestämmelser, som här meddelas, och den instruktion för styrelsen, som av Konungen utfärdas, förvalta fondens medel.

III. För fondstyrelsens verksamhet skall i pensionsstyrelsens lokaler vara upprättad en särskild fondbyrå.

Ärendena beredas och föredragas inför fondstyrelsen av en utav Konungen för sagda byrå förordnad byråchef, vilken tillika är styrelsens sekreterare. Övrig erforderlig personal utses av fondstyrelsen enligt fastställd stat.

Byråchefen ansvarar för bokföringen av fonden, för verkställandet av fondstyrelsens beslut samt övriga för fondstyrelsens arbete och fondens förvaltning erforderliga åtgärder i enlighet med för fondförvaltningen av Konungen utfärdad instruktion och i detta reglemente meddelade bestämmelser.»

Motionärerna anhålla, att vederbörande utskott måtte verkställa de smärre förändringar i grunderna för förvaltningen, som betingas av den sålunda föreslagna förändrade lydelsen av II.

Om yrkandet i denna punkt ej bifalles, föreslås följande ändring i Kungl. Maj:ts förslag:

»Frågor — — — ställföreträdare

fyra av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka två skola äga erfarenhet på det finansiella området, en äga erfarenhet i sociala frågor samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen;

en av fullmäktige — — — erfaren person.

Härjämte förordnas — — — ense.»

4) De föreslagna övergångsstadgandena utgå.

i de båda likalydande motionerna I: 121 (av greve Lagerbjelke) och II: 297 (av herr Ekman):

att riksdagen, vid antagande i övrigt av bestämmelserna i den kungl. propositionen, måtte besluta, *dels* att hälften av fonden skall redovisas i lån till staten medelst inbetalning direkt till riksgäldskontoret, *dels ock* att fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret skola utse var sin ledamot i fondstyrelsen.

i motionen II: 281 (av herr Schotte):

att riksdagen, vid antagande i övrigt av Kungl. Maj:ts förslag till grunder för förvaltningen av den i 11 § av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omförmälda fond, måtte avslå förslaget om att av de medel, som inflyta under åren 1917—1926 och som skola placeras, minst en tredjedel skall redovisas på sätt under I 1) i grunderna omförmäles och om att från ingången av 1919 intill utgången av år 1926 minst en tredjedel av fondens medel skall vara på nämnda sätt redovisad.

i motionen II: 291 (av herr Bogren):

att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 207 rörande styrelse för pensionsfondens förvaltning, att denna förvaltning anförtros åt pensionsstyrelsen, dock så att alla frågor, som röra utlåning av fondens medel, skola handläggas av en särskild styrelse, bestående av chefen för pensionsstyrelsen såsom ordförande, dennes ställföreträdare såsom vice ordförande, ytterligare en ledamot i pensionsstyrelsen, en av Kungl. Maj:t förordnad sakkunnig samt en av fullmäktige i riksbanken.

samt i motionen II: 301 (av herr Lindqvist):

att riksdagen måtte, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 207, för sin del besluta antaga följande

Förslag

till

grunder för förvaltningen av den i 11 § av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omförmälda fond.

I. Fondens medel skola av fondstyrelsen redovisas i

1) obligationer — — — — — — — — — — svenska staten;

2) Sveriges — — — — — — — — — — — obligationer;

3) obligationer — — — — — — — — — — — tillstånd;

4) skuldförbindelser, för vilka fonden äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom femtio procent av senast fastställt taxeringsvärde eller inom sextio procent av det värde, som efter genom fondstyrelsens försorg verkställd värdering av styrelsen fastställes;

5) skuldförbindelser — — — — — — — — — allmännas sida;

6) sådana andra värdehandlingar, vilka Konungen i särskilda fall efter framställning av fondstyrelsen prövar erbjuda fullgod säkerhet;

7) fordringar — — — — — — — — — — — — meddelas;

8) lån till företag, — — — — — — — — — säkerhet, samt

9) fastigheter — — — — — — — — — — hos befolkningen.

Av förenämnda medel skall minst en sjättedel och högst en fjärdedel redovisas på sätt under 1) omförmäles, och må högst en fjärdedel redovisas på sätt under 8) angives samt högst en trettiondedel såsom under 9) sägs.

Fondstyrelsen bör även vid andra placeringar än de under 8) och 9) omförmälda särskilt söka tillgodose sådana allmännyttiga företag, som avse att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan.

Skulle något år avvikelse från ovan angivna gränser för medlens placering hava ägt rum, skall rättelse vidtagas så snart ske kan.

Utan hinder — — — — — — — — pantsatt.

Egendom, vilken sålunda till skyddande av fordran inköpes, skall åter avyttras, så snart ske kan.

II. Fonden förvaltas av en styrelse, benämnd fondstyrelsen, som består av sju ledamöter.

Av dessa förordnar Konungen fem ledamöter och ingå dessutom generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen jämte dennes ställföreträdare som ledamöter i fondstyrelsen.

Av de genom Konungens förordnande utsedda ledamöterna skola tre vara sakkunniga på det finansiella området, en äga sakkunskap på

det sociala området samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen.

Konungen förordnar därjämte en suppleant för envar av dessa fem ledamöter. Ifrågavarande fem ledamöter jämte deras suppleanter förordnas varje gång för en tid av tre år.

Avgår någon av nämnda ledamöter före den tid, som hans förordnande avser, utser Konungen ny ledamot för återstoden av den tid, som förordnandet för den avgångne ledamoten omfattar.

Pensionsstyrelsen äger bland sina ledamöter utse suppleant att vid förfall för generaldirektören eller dennes ställföreträdare inträda som ledamot i fondstyrelsen.

Generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen skall vara ordförande i fondstyrelsen, och utser fondstyrelsen inom sig vice ordförande.

Fondstyrelsen åligger att med iakttagande av de bestämmelser, som här meddelas, och den instruktion för styrelsen, som av Konungen utfärdas, förvalta fondens medel.

III. För fondstyrelsens verksamhet skall i pensionsstyrelsens lokaler vara upprättad en särskild fondbyrå.

Ärendena beredas och föredragas inför fondstyrelsen av en utav Konungen för sagda byrå förordnad byråchef, vilken tillika är styrelsens sekreterare. Övrig erforderlig personal utses av fondstyrelsen enligt fastställd stat.

Byråchefen ansvarar för bokföringen av fonden, för verkställandet av fondstyrelsens beslut samt övriga för fondstyrelsens arbete och fondens förvaltning erforderliga åtgärder i enlighet med för fondförvaltningen av Konungen utfärdad instruktion och i reglemente meddelade bestämmelser.

IV. Därest vid sådan utredning, som av pensionsstyrelsen verkställts jämlikt 12 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, framgått att överskott förefinnes, bestämmer Konungen efter framställning av pensionsstyrelsen och efter fondstyrelsens hörande, huru stor del av berörda överskott må användas för bestridande av kostnader, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan, och skola dessa medel ställas till pensionsstyrelsens förfogande att av styrelsen för angivna ändamål disponeras i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Konungen meddelas.

V. Kostnaden för ovannämnda fondbyrå samt för ersättning åt fondstyrelsens ledamöter och deras suppleanter, för särskilt tillkallade sakkunniga, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar ävensom tryckningskostnader och andra expenser bestridas av fondens medel enligt fastställd stat.

Vidare har motionären föreslagit, att riksdagen för sin del måtte dels besluta giva slutstadgandet, som är upptaget i Kungl. Maj:ts proposition, följande lydelse:

»Dessa grunder skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1916;»

dels ock godkänna följande arvodes- och omkostnadsstat för pensionsförsäkringsfondens förvaltning, att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1916:

Arvode till fondstyrelsens ordförande (generaldirektören i pensionsstyrelsen)	kronor	3,000: —
Arvode till dennes ställföreträdare såsom ledamot i fondstyrelsen	»	1,500: —
Arvode till envar av fondstyrelsens fem övriga ledamöter à 3,000: — kronor	»	15,000: —
Avlöning till en byråchef	»	8,100: —
Ett amanuensarvode	»	1,800: —
Ersättning till fondstyrelsens suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser	»	12,000: —
Summa	kronor	41,400: —

Beträffande motiveringen till de i motionerna framställda förslagen får utskottet hänvisa till själva motionerna.

Utskottet. Utskottet delar till fullo den i propositionen uttalade uppfattningen, att förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden måste ordnas med hänsyn till det ändamål, för vilket fondmedlen uppsamlas, och att följaktligen för pensionsförsäkringen främmande synpunkter härvid icke få göra sig gällande. I likhet med Kungl. Maj:t anser även utskottet, att fonden är att betrakta såsom de försäkrades egendom och därför bör förvaltas på det sätt, som bäst överensstämmer med de försäkrades intressen.

Placeringen av fondens medel måste naturligtvis först och främst erbjuda säkerhet mot förluster, men därjämte bör man vid placeringen eftersträva att vinna så hög avkastning, som med behörigt aktgivande på säkerhetssynpunkten befinnes möjligt. Jämsides med dessa fordringar kommer emellertid hänsynen till de direkta och indirekta fördelar, som kunna beredas försäkringen därigenom, att fondmedlen utlånas eller användas till allmännyttiga företag, ägnade att befordra folkhälsan och förebygga eller häva invaliditet. Därest fondmedlen i så stor utsträckning

som möjligt komma att utlånas till allmännyttiga företag, såsom uppförande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, anordnande av hygieniska och lämpliga bostäder för de mindre bemedlade m. m., får ock, såsom i propositionen framhållits, den stora massan av de försäkrade redan innan de bliva pensionsberättigade en klar förnimmelse av pensionsförsäkringens fördelar, och då vidare i följd därav de försäkrade sporras till ett punkligt inbetalande av sina avgifter, ökas utsikterna för försäkringens lyckliga genomförande och utveckling till vad därmed avses.

Enligt propositionen skall minst en sjättedel av fonden redovisas i lån till staten och föreslås härjämte såsom övergångsbestämmelse, att av de medel, som inflyta under åren 1917—1926 och som skola placeras, minst en tredjedel skall redovisas i lån till staten samt att från ingången av år 1919 intill utgången av år 1926 minst en tredjedel av fondens medel skall vara på nämnda sätt redovisad.

I fråga om placeringen av fondens medel har av herrar greve Lagerbjelke och Ekman yrkats, att hälften skulle redovisas i lån till staten medelst inbetalning direkt till riksgäldskontoret.

Herrar von Koch och Pers samt herrar Cederborg och Lindqvist åter hava föreslagit, att för placering i lån till staten måtte stadgas ett maximum av en fjärdedel samt att de i propositionen föreslagna övergångsbestämmelserna måtte utgå.

Herr Schotte föreslår, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om övergångsbestämmelser.

Utskottet anser, att då det gäller att föreskriva obligatorisk placering av fondens medel i statspapper, man bör tillvägagå med stor varsamhet. Genom att binda en mera avsevärd del av fonden i statspapper riskerar man att skada pensionsförsäkringens intressen och försvåra försäkringens genomförande. Därest fondens medel i så stor utsträckning som möjligt användas till allmännyttiga företag, som äro ägnade att befordra folkhälsan, kommer detta att medföra en minskning i försäkringskostnaderna. Denna minskning kommer i mycket stor utsträckning även staten tillgodo i form av minskade kostnader för pensionstillägg och understöd. Dessa beräknas nämligen i jämviktsläget uppgå till minst samma belopp som avgiftspensionerna. Under de närmaste årtiondena bliva pensionstilläggen och understöden avsevärt större än avgiftspensionerna. Under denna tid är minskningen av försäkringskostnaderna sålunda mera betydelsefull för staten än för fonden. Att för statens låneintresse disponera en mera avsevärd del av fonden synes därför icke vara att från statens synpunkt förorda.

De fördelar, som staten skulle kunna beredas genom tvångsplacering av en mera avsevärd del av fonden, skulle säkerligen visa sig vara endast skenbara och i vilket fall som helst obetydliga i jämförelse med den direkta och indirekta skada, som därigenom skulle tillfogas pensionsförsäkringen såväl genom minskad avkastning av fondens medel som genom avsevärt inskränkta möjligheter att med fondplaceringen tillgodose allmännyttiga, pensionsförsäkringens syften närstående ändamål.

Utskottet har därför icke ansett sig kunna tillstyrka de i herrar greve Lagerbjelkes och Ekmans motioner i förevarande hänseende framställda yrkandena. Å andra sidan har utskottet icke heller ansett sig kunna biträda det framställda förslaget om fastställande av en maximigräns för placering i statspapper. Då det undantagsvis under vissa omständigheter kan befinnas för fonden fördelaktigt att placera ett större belopp i statspapper, bör fondförvaltningen icke bindas i sin handlingsfrihet i detta hänseende, utan hava möjlighet att förfara efter omständigheterna.

Vidkommande herrar greve Lagerbjelkes och Ekmans yrkande, att vid placering i lån till staten medlen borde inbetalas direkt till riksgäldskontoret, anser utskottet i likhet med vad som i förevarande hänseende uttalats i propositionen, att fondförvaltningen jämväl i detta avseende bör lämnas full handlingsfrihet.

Vad härefter angår de av Kungl. Maj:t föreslagna övergångsbestämmelserna beträffande placering i statspapper får utskottet framhålla, att genom dessa bestämmelser under försäkringens första år möjligheterna för utlåning till allmännyttiga företag skulle bliva i väsentlig grad inskränkta. Det synes dock utskottet vara av stor betydelse, att pensionsförsäkringen, som redan någon tid varit i verksamhet, utan vidare uppskov beredes möjlighet att tillgodose dessa allmännyttiga företag och därigenom jämväl åstadkomma ökat förtroende och intresse för försäkringens arbete. För övrigt skulle en dylik tvångsplacering och inskränkning av fondförvaltningens rörelsefrihet verka ogynnsamt under nuvarande förhållanden, då landsting, kommuner och allmännyttiga företag få anses hava större svårighet än staten icke blott att anskaffa nödiga lånemedel, utan även att erhålla lån till sådan ränta och på sådana villkor i övrigt, som göra det möjligt för dem att tillfredsställa behoven på det sociala området. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka de motionsvis framställda yrkandena om avslag å Kungl. Maj:ts proposition i denna del.

I övrigt har utskottet icke funnit något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under I i förslaget till grunder för fondförvaltningen föreslagit.

I fråga om den myndighet, som skall handhava förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden, finner utskottet, i anslutning till vad

härom anförts i propositionen, att i detta avseende liksom beträffande reglerna för medlens placering måste strängt fasthållas vid, att endast pensionsförsäkringens egna uppgifter och behov få komma i betraktande, och att det är ännu viktigare att låta denna synpunkt vara bestämmande, då det gäller att organisera ifrågavarande myndighet, enär dess åtgöranden komma att hava stort inflytande beträffande pensionsförsäkringen och dess lyckliga genomförande.

Själva försäkringsverksamheten och fondförvaltningen böra givetvis stå i intimt samband med varandra. Men med hänsyn till den för våra förhållanden betydliga fondbildning, varom här är fråga, bör bestämmanderätten i fråga om fondmedlens placering icke överlämnas åt pensionsstyrelsen ensam, utan bör, såsom av Kungl. Maj:t föreslagits, för ändamålet anordnas en särskild myndighet, i vilken icke blott de med pensionsförsäkringen sammanhängande sociala synpunkterna företrädas utan även den rent finansiella sakkunskapen blir väl representerad.

Utskottet delar den av departementschefen uttalade uppfattningen att fondförvaltningsmyndigheten bör utses på sådant sätt och erhålla sådan sammansättning, att de särskilda ledamöterna icke bliva att betrakta såsom representanter för något visst ämbetsverk eller något särskilt intresse annat än pensionsförsäkringens. Skulle olika mot varandra stridiga intressen få göra sig gällande inom den beslutande myndigheten, skulle detta, såsom i propositionen framhålles, komma att menligt inverka på förvaltningen och därigenom fondens och pensionsförsäkringens intressen kunna äventyras.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle förvaltningsmyndigheten eller såsom den benämnes »fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden» bestå av generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen såsom ordförande, dennes ställföreträdare, tre av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka två skulle äga erfarenhet på det finansiella området samt den tredje insikt och erfarenhet i sociala frågor, en av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret utsedd, på det finansiella området erfaren person samt ordinarie chefen för den byrå inom pensionsstyrelsen, som hade att handlägga ärenden angående fonden.

I de avgivna motionerna hava, såsom av det föregående inhämtas, framställts olika ändringsförslag i fråga om fullmäktiges sammansättning. Sålunda yrka herrar greve Lagerbjelke och Ekman för erhållande av förstärkning i den finansiella sakkunskapen bland fondfullmäktige, att fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret skola äga utse var sin ledamot. För att icke antalet fullmäktige skulle i anledning härav behöva ökas utöver det av Kungl. Maj:t föreslagna, vilja dessa

motionärer utesluta den byråchef i pensionsstyrelsen, som skulle hava att handlägga fondärendena. Herrar von Koch och Pers samt Cederborg och Lindqvist yrka att till fullmäktig bör utses jämväl en person med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen och utesluta därför förenämnde byråchef. Herr Bogren åter yrkar att förvaltningen anförtros åt pensionsstyrelsen, dock så att alla frågor, som röra utlåning av fondens medel, skola handläggas av en särskild styrelse, bestående av chefen för pensionsstyrelsen såsom ordförande, dennes ställföreträdare såsom vice ordförande, ytterligare en ledamot i pensionsstyrelsen, en av Kungl. Maj:t förordnad sakkunnig samt en av fullmäktige i riksbanken. Härjämte har av herr Lindqvist m. fl. yrkande framställts, att samtliga de fullmäktige, som ej tillhöra pensionsstyrelsen, skola utses av Kungl. Maj:t.

Vid övervägande av denna fråga har det synts utskottet som om den finansiella sakkunskapen bör bliva i behörig grad tillgodosedd inom förvaltningen därigenom att, såsom av Kungl. Maj:t föreslagits, bland fullmäktige särskilt beredes plats för tre personer med erfarenhet på det finansiella området. Man bör för övrigt härvid beakta, att såsom i statsrådsprotokollet framhålles, de ledamöter av pensionsstyrelsen, som skola ingå bland fondfullmäktige, hava det största intresse av att fondförvaltningen handhaves på ett för försäkringens ekonomi förmånligt och betryggande sätt.

Vad åter angår de framställda yrkandena om beredande av plats i fondförvaltningen för en person med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen, kan det visserligen sägas, att då försäkringen omfattar så gott som hela svenska folket, fondfullmäktige i varje fall kunna anses direkt företräda de försäkrades intressen. Emellertid är ju försäkringen egentligen av vikt för de mindre bemedlade i samhället, och det kan väl då icke vara annat än rimligt, att deras särskilda önskemål och synpunkter få komma till uttryck inom fondförvaltningen genom att där erhålla en målsman. En dylik förändring torde vara väl ägnad att inom dessa folklager öka förståelsen för och tilltron till gagnet av den genomförda folkförsäkringen.

Därest sålunda en särskild representant för de försäkrade skulle tillföras fullmäktige, måste tagas under övervägande i vad mån detta skulle inverka på sammansättningen av fullmäktige i övrigt. I detta avseende har utskottet ansett sig böra fasthålla vid, att ledamöternas antal i fondförvaltningen icke bör göras för stort och icke lämpligen bör sättas högre än vad som i propositionen föreslagits. En av de övriga föreslagna fullmäktige skulle vid sådant förhållande uteslutas.

Ehuru, såsom i statsrådsprotokollet jämväl framhålles, pensionsstyrelsen, som är den egentliga målsmannen för pensionsförsäkringen och som närmast har ansvaret för densamma, givetvis bör erhålla ett betydligt inflytande vid behandlingen av fondärendena, har utskottet dock ansett detta i all behövlig mån bliva tillgodosett, därest såsom fullmäktige ingå styrelsens chef och dennes ställföreträdare samt vid fullmäktiges sida ställes såsom föredragande med yttranderätt chefen för den byrå inom pensionsstyrelsen, som skulle handhava ärendena angående fondens förvaltning. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig kunna utesluta chefen för fondbyrån från fullmäktigskapet.

I anslutning till den sålunda förordade förändrade sammansättningen av fullmäktige, har utskottet funnit sig böra föreslå, att för de fullmäktige, som av Kungl. Maj:t förordnas, utses tre suppleanter i stället för två, som av Kungl. Maj:t föreslagits.

Av herr Lindqvist och jämväl alternativt av herrar von Koch, Pers och Cederborg har föreslagits, att fondförvaltningen skulle helt avskiljas från pensionsstyrelsen och att en särskild byrå skulle upprättas, sorterande under förvaltningsmyndigheten, vilken byrå skulle hava att bereda och föredraga låneärendena samt verkställa fondstyrelsens beslut m. m. Utskottet har emellertid icke ansett skäl föreligga att i detta avseende frångå Kungl. Maj:ts förslag. Såsom i statsrådsprotokollet anföres, skulle genom en sådan anordning svårighet uppstå beträffande arbetsuppgifternas fördelning och ansvaret för desamma. Det intima samband, som måste upprätthållas mellan själva pensionsförsäkringsverksamheten och dess fondförvaltning, skulle även därigenom bliva brutet. En dylik anordning skulle därjämte komma att förorsaka onödigt dubbelarbete och ökade kostnader samt medföra för arbetet störande slitningar.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt under II och III i grunderna föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran, och ej heller har utskottet något att erinra mot de under IV—VI upptagna bestämmelserna.

Beträffande kostnaderna för fondförvaltningen hade pensionsfondskommittén föreslagit, att kostnaderna för ersättning åt fullmäktige och deras suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning samt förvaring av fondens värdehandlingar ävensom tryckningskostnader och andra expenser skulle bestridas av fondens medel enligt fastställd stat. De kostnader åter, som skulle föranledas av pensionsstyrelsens befattning med fondförvaltningen, ansåg kommittén böra gäldas av staten i likhet med vad som vore förhållandet beträffande nämnda styrelses övriga förvaltnings-

kostnader. Denna uppfattning delas av Kungl. Maj:t, och utskottet anser även riktigt, att fonden själv bär de direkta kostnader, som äro förenade med fondförvaltningen.

Vidkommande den av Kungl. Maj:t föreslagna arvodes- och omkostnadsstaten har utskottet, då det ännu icke är möjligt att till fullo bedöma omfattningen av det arbete, som kommer att åligga fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, ansett arvodet till var och en av de fullmäktige, som icke tillhöra pensionsstyrelsen, skäligen böra tills vidare bestämmas till 2,000 kronor i stället för 3,000 kronor, som av Kungl. Maj:t föreslagits. I övrigt har utskottet icke haft någon anmärkning att framställa i förevarande avseende.

Då emellertid enligt utskottets förslag från pensionsstyrelsen skulle komma att ingå allenast styrelsens chef och dennes ställföreträdare, skulle i händelse av bifall härtill omkostnadsstaten till följd härav ändras sålunda, att arvodesbeloppet till de fullmäktige, som icke tillhöra pensionsstyrelsen, nedsättes från i propositionen upptagna 12,000 till 10,000 kronor, och att arvodesbeloppet för fullmäktige tillhörande pensionsstyrelsen minskas med 1,500 kronor. Arvodes- och omkostnadsstaten skulle sålunda komma att sluta på ett belopp av 26,500 kronor och alltså med 3,500 kronor understiga den av Kungl. Maj:t föreslagna staten.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och i ämnet väckta motioner måtte

A) godkänna följande förslag till

Grunder för förvaltningen av den i 11 § av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring omförmälda fond.

I. Den del av fondens medel, som ej erfordras för bestridande av dess utgifter, skall redovisas i

1) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svenska staten;

2) Sveriges allmänna hypoteksbanks eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

3) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;

4) skuldförbindelser, för vilka fonden äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom femtio procent av senast fastställt taxeringsvärde eller inom sextio procent av sådant värde, som efter särskild värdering fastställes av de under II här nedan omförmälda fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden;

5) skuldförbindelser, utfärdade av centralkassa för jordbrukskredit, vilken i enlighet med bestämmelser, som Konungen meddelar, vunnit godkännande från det allmännas sida;

6) sådana andra värdehandlingar, vilka Konungen i särskilda fall efter framställning av fullmäktige prövar erbjuda fullgod säkerhet;

7) fordringar hos bank i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Konungen meddelas;

8) lån till företag, som äro ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan — såsom anordnande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, bostäder för mindre bemedlade m. m. — och som enligt fullmäktiges prövning anses erbjuda nöjaktig säkerhet; samt

9) fastigheter, vilka med Konungens medgivande förvärvas för användning till förebyggande eller hävande av arbetsoförmåga hos befolkningen.

Av förenämnda medel skall minst en sjättedel redovisas på sätt under 1) omförmäles, och må högst en fjärdedel redovisas på sätt under 8) angives samt högst en trettiondel såsom under 9) sägs.

Fullmäktige böra även vid andra placeringar än de under 8) och 9) omförmälda särskilt söka tillgodose sådana allmännyttiga företag, som avse att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan.

Skulle något år avvikelse från ovan angivna gränser för medlens placering hava ägt rum, skall rättelse vidtagas så snart lämpligen kan ske.

Utan hinder av vad ovan stadgats må, till skyddande av fordran, å offentlig auktion eller fondbörs inköpas egendom, som är för fordringen utmätt eller pantsatt. Egendom, vilken sålunda till skyddande av fordran inköpes, skall åter avyttras, så snart lämpligen kan ske.

II. Frågor om placering av fondens medel enligt vad ovan sagts samt om förändring av sådan placering handläggas av särskilda fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden.

Dessa fullmäktige skola vara till antalet sju och utgöras av generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen såsom ordförande,

dennes ställföreträdare,

fyra av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka två skola äga erfarenhet på det finansiella området, en äga erfarenhet i sociala frågor samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen samt

en av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt för tre år i sänder utsedd, på det finansiella området erfaren person.

Härjämte förordnas av Konungen tre suppleanter samt utses av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt en suppleant. För de fullmäktige, som tillhöra pensionsstyrelsen, utses en suppleant av styrelsen.

Fullmäktige utse årligen inom sig vice ordförande.

För besluts fattande om placering av fondens medel på sätt under I 8) eller 9) omförmäles erfordras, att minst fem fullmäktige äro om beslutet ense.

III. Verkställandet av fullmäktiges beslut, bokföring av fonden samt övriga för fondens förvaltning erforderliga åtgärder ombesörjas av pensionsstyrelsen.

IV. Därest vid sådan utredning, som av pensionsstyrelsen verkställts jämlikt 12 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, framgått att överskott förefinnes, bestämmer Konungen efter framställning av pensionsstyrelsen och efter fullmäktiges hörande, huru stor del av berörda överskott må användas för bestridande av kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan, och skola dessa medel ställas till pensionsstyrelsens förfogande att av styrelsen för angivna ändamål disponeras i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Konungen meddelas.

V. Kostnaden för ersättning åt fullmäktige och deras suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning samt förvaring av fondens värdehandlingar ävensom tryckningskostnader och andra expenser bestridas av fondens medel enligt fastställd stat.

VI. De närmare bestämmelser, som härutöver erfordras för fondens förvaltning, meddelas av Konungen.

Dessa grunder skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1916.

B) antaga följande förslag till

Lag om ändrad lydelse av 12 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 12 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall erhålla följande ändrade lydelse:

Inom — — — — — — — — — — — — — — — avgifter.

I sammanhang — — — — — — — — — — — — bestridas.

Framgår av denna utredning, att överskott förefinnes, må så stor del av överskottet, som Konungen bestämmer, användas till bestridande av kostnader för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

C) godkänna följande arvodes- och omkostnadsstat för fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1916:

Arvode till fullmäktiges ordförande	kronor	3,000: —
Arvode till de fem fullmäktige, som ej tillhöra pensionsstyrelsen, à 2,000 kronor	»	10,000: —
Arvode till chefens för pensionsstyrelsen ställföreträdare i hans egenskap av fullmäktig	»	1,500: —
Ersättning till fullmäktiges suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga personer och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser, förslagsvis	»	12,000: —
Summa	kronor	26,500: —

D) besluta, att de inom första kammaren väckta motionerna nr 120, av herrar von Koch och Pers, samt nr 121, av greve Lagerbjelke, ävensom motionerna inom andra kammaren nr 281, av herr Schotte, nr 290, av herr Cederborg, nr 291, av herr Bogren, nr 297, av herr Ekman, och nr 301, av herr Lindqvist i Stock-

holm, i den mån dessa motioner icke blivit besvarade genom utskottets här ovan under A), B) och C) gjorda hemställan, icke skola till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 maj 1916.

På särskilda utskottets vägnar:

ARVID LINDMAN.

Reservationer.

I fråga om utskottets hemställan under A) I:

Herr *Widell* har anfört:

»Under åberopande av den i herrar greve Lagerbjelkes och Ekmans motioner anförda motivering och med anledning av nämnda motionärers yrkande hemställer jag,

att i A) I det stycke, som börjar med orden 'Av förenämnda medel', måtte erhålla följande lydelse:

Av förenämnda medel skall minst hälften redovisas — — — sägs.»

Herrar *Cederborg* och *von Koch* hava anfört:

»På de i våra motioner angivna grunder yrka vi,

att för placering i lån till staten måtte stadgas ett maximum af en fjärdedel och att sålunda stycket närmast efter I 9) erhåller följande lydelse:

Av förenämnda medel skall minst en sjättedel och högst en fjärdedel redovisas på sätt under 1) omförmäles — — — — — — — sägs.»

Av herr *Lindqvist*, med vilken herrar *Branting*, *Persson* i Tällberg och *Holmström* förenat sig, har anförts:

»Angående bestämmelsen rörande fondmedlens placering i svenska statens obligationer och skuldförbindelser förefinnas högst skiljaktiga meningar. Från riksgäldsfullmäktiges sida har framförts krav på, att halva pensionsfonden måtte placeras i svenska statspapper, under det att Kungl. Maj:t föreslår att en tredjedel av fonden intill år 1926 skall vara placerad i statspapper, efter vilken tid fondförvaltningen skall äga bestämma, hur stor del av fonden utöver en sjättedel, som må vara placerad mot sagda säkerheter. Flera motionärer ha emellertid ansett, att en maximigräns bör fastställas, som begränsar rätten till inköp av statspapper till en mindre del av fonden, samt ha i detta syfte yrkat, att högst en fjärdedel av fonden må få placeras i statspapper.

Från alla sidor synes man vara enig därom, att pensionsfonden måste betraktas vara de försäkrades egendom, samt att fonden bör förvaltas på det sätt, som bäst överensstämmer med de försäkrades intressen. Likaledes synes enighet råda om, att de försäkrades intressen bäst tjänas genom att fondmedlen utlånas eller användas till allmännyttiga företag, ägnade att befordra folkhälsan och förebygga eller häva invaliditet. Till sådana allmännyttiga företag räknas anordnande av sjukhus, sanatorier, ålderdomshem, bostäder för mindre bemedlade m. m.

Under behandlingen i utskottet av denna fråga har framgått, att från skilda kommuner så stora krav i detta avseende redan framförts, att icke ens de redan framställda kraven skulle ur fonden kunna tillgodoses, om villkoret om placering av en tredjedel av fonden i statspapper vore fastställt.

På grund av statens trängande lånebehov är att befara, att så starka anspråk på fondens användning för täckandet av detta lånebehov skola uppstå, att alltför stor del av fonden skall komma att genom förhållandenas makt tagas i anspråk, till förfång för andra för folkförsäkringen viktiga lånebehovs tillgodoseende.

På grund härav hemställes:

att riksdagen måtte, med godkännande i övrigt av utskottets förslag under I i förslag till grunder för förvaltningen av omförmälda fond, besluta giva stycket närmast efter I 9) följande lydelse:

Av förenämnda medel skall minst en sjättedel och högst en fjärdedel redovisas på sätt under 1) omförmäles, och må högst en fjärdedel redovisas på sätt under 8) angives samt högst en trettiondel såsom under 9) sägs.

I fråga om utskottets hemställan under A) II:

Herrar *Lindman*, *Svensson*, *Antonsson*, *Beckman*, *Norman*, *Nilsson* i Bonarp och *Pettersson* i Bjälbo hava anfört:

»Enligt utskottets förslag till sammansättning av fondfullmäktige skulle pensionsstyrelsen komma att bland de sju fullmäktige erhålla allenast två representanter.

Det har från olika håll betonats, att i fråga om fondens förvaltning hänsynen till pensionsförsäkringens eget intresse måste vara av avgörande betydelse. Ostridigt lärer ock vara, att det sätt, varpå fondförvaltningen handhaves, kommer att bliva av största betydelse för pensionsförsäkringens genomförande och utveckling. Från olika håll har vitsordats, att pensionsavgifterna av många betraktas såsom en form av nya skatter och att den enskilde endast motvilligt betalar sina avgifter. Det gäller då att söka utrusta den myndighet, som har pensionsförsäkringen om hand, med alla de hjälpmedel, som kunna vara ägnade och lämpliga att väcka intresse för pensionsförsäkringen och att övervinna alla de svårigheter, som äro förenade med genomförandet av detta stora verk. Fondförvaltningen är ett dylikt hjälpmedel och kanske det allra viktigaste.

Det synes under sådana omständigheter vara högst betänkligt att, såsom utskottet gjort, minska pensionsstyrelsens inflytande å fondförvaltningen. Denna styrelses ledamöter böra dock bäst känna svårigheterna och hava det största intresset av att söka få försäkringen lyckligt genomförd. Departementschefen har heller icke ansett tillrådligt att inskränka antalet ledamöter från pensionsstyrelsen, som är den egentliga målsmannen för pensionsförsäkringen och som närmast har ansvaret för försäkringens genomförande.

Såsom av pensionsfondskommitténs betänkande framgår, kunna de tyska bestämmelserna rörande fondförvaltningen icke åberopas till stöd för det motionsvis framförda och av utskottet biträdda yrkandet på en särskild representant för de försäkrades speciella intressen. Oavsett detta synes det oss, som om förhållandena i Tyskland i förevarande avseende icke lämpligen kunna jämföras med de svenska. I Tyskland omfattar pensionsförsäkringen endast vissa delar av befolkningen. I Sverige inbegripes i försäkringen praktiskt taget befolkningen i dess helhet. Var och en fullmäktig kan sålunda sägas företräda de försäkrades speciella intressen.

Därest man emellertid med förevarande förslag avser att tillföra fondfullmäktige en person, som närmare känner de bredare folklagrens

liv och behov, kan detta krav mycket väl tillgodoses genom Kungl. Maj:ts förslag. Pensionsfondskommittén har ock framhållit detta och uttalat, att det vore önskligt, om den sjunde fullmäktigen kunde med de föreslagna fordringarna på insikt och erfarenhet i sociala frågor förena även praktisk kännedom om de mindre bemedlade klassernas behov och levnadsförhållanden, samt att en så kvalificerad person därför syntes vid valet företrädesvis böra komma i åtanke.

Departementschefen anser de sociala synpunkterna tillräckligt tillgodosedda genom Kungl. Maj:ts förslag och yttrar bland annat, att de ledamöter bland fullmäktige, som tillhöra pensionsstyrelsen, skola under sitt arbete med pensionsförsäkringens genomförande och utveckling på mångsidigt sätt komma i beröring med och erhålla ingående kännedom om sociala förhållanden i allmänhet och framförallt på de särskilda områden, där behov av bistånd från fonden kommer att göra sig mest gällande.

Den föreslagna ändringen i fondfullmäktiges sammansättning medför jämväl en annan avsevärd olägenhet, nämligen att den byråchef i pensionsstyrelsen, som skulle handhava beredningen och föredragningen av låneärendena, icke skulle äga rösträtt bland fullmäktige.

Då önskemålet att erhålla en särskild representant för de försäkrades speciella intressen kan fullt tillgodoses genom Kungl. Maj:ts förslag och då vidare genom den av utskottet föreslagna ändringen pensionsstyrelsens inflytande i fråga om fondförvaltningen kommer att till men för försäkringen i betänklig grad undanskjutas, måste vi i denna punkt bestämt avstyrka utskottets förslag och hemställa,

att riksdagen måtte bifalla vad Kungl. Maj:t under II föreslagit».

Herr *Widell* har anfört:

»Jag hemställer,

att II måtte erhålla följande ändrade lydelse:
Frågor — — — — — pensionsförsäkringen.
Dessa — — — — — — ställföreträdare,
tre av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka två skola äga erfarenhet på det finansiella området samt den tredje insikt och erfarenhet i sociala frågor, samt

en av fullmäktige i riksbanken och en av fullmäktige i riksgäldskontoret för tre år i sänder utsedd, på det finansiella området sakkunnig person.

Härjämte förordnas av Konungen två suppleanter — — — ense.»

Av herr *Lindqvist*, med vilken herrar *Persson* i Tällberg och *Holmström* samt i frågans nuvarande läge herr *Branting* förenat sig, har anförts:

»Beträffande frågan om fondförvaltningens sammansättning, har utskottet endast i den mån tagit hänsyn till de i ärendet framförda motionerna, att en av de tre ledamöterna i pensionsstyrelsen, som i Kungl. Maj:ts förslag äro upptagna som ledamöter av fondförvaltningen, blivit utbytt mot en av Konungen förordnad person, med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen.

Under det att utskottet i sin motivering till utlåtandet betonar, att fondförvaltningsmyndigheten bör utses på sådant sätt och erhålla sådan sammansättning, att de särskilda ledamöterna icke bliva att betrakta såsom representanter för *något visst ämbetsverk* eller något särskilt intresse annat än pensionsförsäkringens, har utskottet dock i sitt förslag upptagit bestämmelse om, att fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamt skola utse en ledamot i fondförvaltningen.

Det synes emellertid ej förefinnas ringaste skäl att i grunderna upptaga en dylik särskild väljareinstitution. Fullt lika berättigat vore i så fall, att den ledamot i fondförvaltningen, som skall äga insikt och erfarenhet i sociala frågor, utsåges av socialstyrelsen. Härför anse vi, att de fem personer, vilka skola utses till ledamöter i fondförvaltningen, förutom två från pensionsstyrelsen självskrivna, böra samtliga utses eller förordnas av Konungen.

Då vidare dessa särskilt förordnade ordinarie ledamöter i fondförvaltningen skola utgöras av tre finansiellt sakkunniga, en med erfarenhet i sociala frågor samt slutligen en med närmare kännedom om de bredare folklagrens liv och behov, torde det vara nödvändigt för bibehållande av kontinuiteten inom fondförvaltningen, att för envar av de ordinarie ledamöterna förordnas en suppleant.

Starka skäl synas vidare tala för, att denna fondförvaltning bildats i form av en mera självständig styrelse, med egen byrå för fondärendenas handläggning, varom förslag i vissa motioner varit framförda, men skola vi dock med vårt yrkande stanna vid den framställning angående fondförvaltningens sammansättning, som vi här ovan angivit.

På grund härav få vi sålunda hemställa,

att riksdagen med bifall till utskottets förslag i övrigt under A) II måtte besluta, att tredje punkten i andra stycket under A) II i utskottets förslag erhåller följande lydelse:

fem av Konungen för tre år i sänder förordnade personer, av vilka tre skola äga erfarenhet på det finansiella området, en äga erfarenhet i sociala frågor samt en utses med uppgift att särskilt företräda de försäkrades speciella intressen;

att fjärde punkten i samma stycke i utskottets förslag utgår; samt *att* tredje stycket gives följande lydelse:

Härjämte förordnas av Konungen en suppleant för envar av dessa fem ledamöter. För de fullmäktige, som tillhöra pensionsstyrelsen, utses en suppleant av styrelsen.»

I fråga om utskottets hemställan under A), övergångsbestämmelser:

Herrar *Lindman*, *Svensson*, *Antonsson*, *Beckman*, *Norman*, *Nilsson* i Bonarp och *Pettersson* i Bjälbo hava anfört:

»I fråga om placering av pensionsförsäkringsfondens medel i lån till staten ansluta vi oss till den av utskottet uttalade åsikten, att man vid meddelande av föreskrift om obligatorisk placering i dylika lån bör förfara med varsamhet, och vi hava därför icke haft något att erinra mot den princip, som Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende innehåller. Emellertid kunna, såsom i propositionen framhålles, statens lånebehov förväntas en tid framåt bliva mycket betydande, och staten torde härunder för fyllande av dessa behov till det väsentliga vara hänvisad till den inhemska lånemarknaden. Vi anse oss därför böra tillstyrka bifall till de av Kungl. Maj:t föreslagna övergångsbestämmelserna. Pensionsförsäkringens intressen kunna icke gärna anses genom dessa bestämmelser bliva tillbakasatta, då den ränta, som för närvarande lämnas och med all sannolikhet under en följd av år kommer att lämnas å lån till staten, bör vara för fonden tillfredsställande. Vi förbise visserligen icke, att det för pensionsförsäkringen är av största betydelse, att försäkringens fondmedel kunna i så stor utsträckning som möjligt vara tillgängliga för utlåning under betryggande former till allmännyttiga företag, som äro ägnade att befordra folkhälsan, men vi hålla före, att den inskränkning i möjligheten för dylik utlåning, som övergångsbestämmelserna

innebära, icke bör medföra någon nämnvärd olägenhet. Det är nämligen att märka, att dessa allmännyttiga företag icke behöva bliva under övergångsåren lämnade helt å sido. Enligt gjorda beräkningar böra för ifrågavarande ändamål kunna, även om övergångsbestämmelserna godkännas, disponeras under år 1917 omkring 4,1 milj. kronor, under år 1918 omkring 4,4 milj. kronor, under år 1919 omkring 8,1 milj. kronor samt under vart och ett av åren 1920—1926 i medeltal för år omkring 1,1 milj. kronor.

På grund härav hemställa vi,

att riksdagen måtte godkänna de i Kungl. Maj:ts förslag intagna övergångsbestämmelser i fråga om placering av fondens medel i lån till staten.»

I fråga om utskottets hemställan under C):

Herrar *Lindman*, *Svensson*, *Antonsson*, *Beckman*, *Norman*, *Nilsson* i Bonarp och *Pettersson* i Bjälbo hava anfört:

»Beträffande arvodes- och omkostnadsstat för fondfullmäktige biträda vi utskottets förslag, att arvodet till sådan fullmäktig, som ej tillhör pensionsstyrelsen, sättes till 2,000 kronor. Vår ståndpunkt i fråga om fullmäktiges sammansättning föranleder emellertid därtill, att ett dylikt arvode utgår ur staten och ersättes med ett arvode å 1,500 kronor till fondbyråchefen.

På grund härav hemställa vi,

att riksdagen måtte — med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i denna del — godkänna följande arvodes- och omkostnadsstat för fondfullmäktige att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1916:

Arvode till fullmäktiges ordförande	kronor	3,000: —
Arvode till de fyra fullmäktige, som ej tillhöra pensionsstyrelsen, à 2,000 kronor	»	8,000: —
Arvode till de två övriga fullmäktige, som tillhöra pensionsstyrelsen, à 1,500 kronor	»	3,000: —
Ersättning till fullmäktiges suppleanter, särskilt anlitade sakkunniga		
Transport	kronor	14,000: —

Transport	kronor 14,000: —
personer och annat biträde, värdering i anledning av fastighetsbelåning, förvaring av fondens värdehandlingar, tryckningskostnader och andra expenser, förslagsvis	» 12,000: —
Summa	kronor 26,000: —.»

Herr *Widell* har anfört:

»Enligt Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag skulle till de ämbetsmän i pensionsstyrelsen, som komma att tillika vara fullmäktige, utgå särskilda arvoden, utgörande för chefen 3,000 kronor och för ledamot 1,500 kronor. Då dessa ämbetsmäns deltagande i fullmäktiges överläggningar och beslut synes mig otvivelaktigt ingå i deras tjänsteåligganden såsom ämbetsmän i pensionsstyrelsen, och då särskilt arvode alltså, i enlighet med gällande löneregleringsprinciper, icke bör härför utgå, hemställer jag,

att i den av utskottet föreslagna staten arvodena till fullmäktiges ordförande och till chefens för pensionsstyrelsen ställföreträdare måtte uteslutas och i sammanhang härmed statens slutsumma minskas till 22,000 kronor.»